

Prediction of Life Satisfaction Based on Self-esteem and Spiritual Intelligence

Tayebeh Malmer¹, Ramzaneh Hassanzadeh², Jabbar Heydari^{3*}

- 1- PhD Student of Psychology, Department of Psychology, Islamic Azad University, Roudehen Branch, Roudehen, Iran
- 2- Professor, Department of Psychology, Islamic Azad University, Sari Branch, Sari, Iran
- 3- PhD student of Psychology, Islamic Azad University, Sari Branch, Sari, Iran

*Corresponding Author:
Jabbar Heydari
Faculty Member of
Mazandaran University of
Medical Science, Islamic
Azad University, Sari
Branch, Sari, Iran

Email:
heydari347@yahoo.com

Received: 7 Feb 2016
Revised: 7 Jun 2015
Accepted: 18 Aug 2016

Abstract

Background and Purpose: Spiritual intelligence and self-esteem are complementary to human's life, which give meaning to its various aspects. They enable people to use their experiences for finding a solution to life's difficulties and feel satisfied. Regarding this, the aim of the present study was to predict life satisfaction based on spiritual intelligence and self-esteem.

Materials and Methods: This descriptive and correlational study was conducted on the Master of Science students, who were newly admitted to Islamic Azad University of Roodehen, Iran, using the convenience sampling method. For data collection, the Life Satisfaction Test, Spiritual Intelligence Questionnaire, and Self-esteem Scale were employed. The data were analyzed using Pearson product-moment correlation, multiple regression analysis, and independent t-test.

Results: According to the results of the study, the spiritual intelligence and self-esteem had a positive effect of 0.22 on life satisfaction, which is statistically significant. According to the coefficient of determination, it was found that 22% of the variance of the students' life satisfaction could be explained by predictor variables (i.e., spiritual intelligence and self-esteem). Furthermore, the spiritual intelligence ($t=7.28$) and self-esteem ($t=4.54$) were found to be the statistically significant predictor variables ($P=0.001$).

Conclusion: As the results of the present study demonstrated, the spiritual intelligence and self-esteem are considered as predictors of life satisfaction among students.

Keywords: Life satisfaction, Self-esteem, Spiritual intelligence

► **Citation:** Heydari J, Hassanzadeh R, Malmer T. Prediction of Life Satisfaction Based on Self-esteem and Spiritual Intelligence. Religion and Health, Spring & Summer 2016; 4(1): 29-35 (Persian).

پیش‌بینی رضایت از زندگی براساس هوش معنوی و عزت نفس

طیبه مال میر^۱، رمضان حسن زاده^۲، جبار حیدری^{۳*}

چکیده

سابقه و هدف: معنویت، هوش معنوی و عزت نفس تکمیل‌کننده و معنادارنده‌ی بخش‌های گوناگون زندگی انسان هستند و فرد را توانمند می‌سازد تا از تجربه‌های خود برای یافتن راه حلی برای مشکلات و سختی‌های زندگی و رضایت از زندگی استفاده کند؛ بنابراین هدف از تحقیق حاضر، پیش‌بینی رضایت از زندگی براساس هوش معنوی و عزت نفس است.

مواد و روش‌ها: مطالعه حاضر از نوع توصیفی-همبستگی می‌باشد. جامعه آماری شامل ۲۵۰ نفر دانشجویان جدیدالورود کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. در این مطالعه از پرسشنامه رضایت از زندگی، پرسشنامه هوش معنوی، پرسشنامه عزت نفس استفاده گردید. تجزیه و تحلیل داده‌ها با کمک آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چندمتغیری و آزمون t صورت گرفت.

یافته‌ها: بررسی به عمل آمده نشان می‌دهد که هوش معنوی و عزت نفس در رضایت از زندگی به میزان ۰/۲۲ تأثیر مثبت و از لحاظ آماری معنادار می‌باشد. با توجه به مقدار ضریب تعیین، مشخص شد که ۲۲ درصد واریانس رضایت از زندگی دانشجویان توسط متغیرهای پیش‌بین (هوش معنوی و عزت نفس) قابل تبیین است. از میان هوش معنوی و عزت نفس به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین، متغیر هوش معنوی با مقدار $t=7/28$ و $P=0/001$ و متغیر عزت نفس با مقدار $t=4/54$ و $P=0/001$ معنی‌دار می‌باشد.

استنتاج: مطالعه حاضر نشان داد که مؤلفه‌های هوش معنوی و عزت نفس پیش‌بینی‌کننده‌ی رضایت از زندگی دانشجویان هستند.

واژه‌های کلیدی: رضایت از زندگی مجرد، عزت نفس، هوش معنوی

۱- دانشجوی دکترای روانشناسی، دانشکده روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن، مازندران، ایران
 ۲- استاد گروه روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، مازندران، ایران
 ۳- عضو هیئت علمی دانشگاه علوم پزشکی مازندران، دانشجوی دکترای روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، مازندران، ایران

* مؤلف مسئول: جبار حیدری

ساری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد ساری، مازندران، ایران

Email:
heydari347@yahoo.com

دریافت: ۱۸ بهمن ۱۳۹۴

اصلاحات: ۱۷ خرداد ۱۳۹۴

پذیرش: ۲۸ مرداد ۱۳۹۵

مقدمه

در جامعه مدرن و پیچیده امروز، مسأله رضایت از زندگی از مقوله‌های مهم محسوب می‌شود. رضایت از زندگی اشاره به ارزیابی فرد درباره حوزه‌های معینی از زندگی خود دارد. این نوع ارزیابی را می‌توان با قضاوت کلی فرد درباره کیفیت زندگی مقایسه نمود. افراد می‌توانند به بررسی شرایط زندگی خود و تخمین اهمیت آن شرایط بپردازند و سپس زندگی خود را در یک مقیاس با دامنه رضایت از زندگی تا نارضایتی از زندگی ارزیابی کنند. اگر بتوان تمام حوزه‌های مهم زندگی را ارزیابی کرد، در این صورت می‌توان رضایت زندگی کلی را با استفاده از این حوزه‌ها ساختار بندی نمود؛ ولی وزنی که به هر یک از حوزه‌های مهم زندگی داده می‌شود، اصولاً در افراد مختلف، متفاوت است (۱). یکی از نیازهای روانی انسان عزت نفس (Self-esteem) می‌باشد. تحقیقات نشان داده است، افرادی که عزت نفس بیشتری دارند، رابطه بهتری برقرار می‌کنند، دیدگاه بهتری در زندگی دارند و همچنین بهتر از فرصت‌ها استفاده می‌کنند (۲). عزت نفس به مجموعه‌ی برداشت‌ها و ارزیابی‌ها و تجربی‌ها که از خود داریم، گفته می‌شود. این مقوله باعث می‌شود که نسبت به خود، احساس خوشایند و ارزشمند بودن یا برعکس احساس ناخوشایندی و بی‌کفایتی داشته باشیم. همه‌ی افراد، صرف نظر از سن، جنسیت، زمینه‌ی فرهنگی، جهت و نوع کاری که در زندگی دارند، نیازمند عزت نفس هستند. عزت نفس، برابر است با خودباوری واقعی؛ یعنی خود را آنگونه که هستیم، باور کنیم و برای خوشنودی خودمان و دیگران تلاش نماییم. عزت نفس بر همه سطوح زندگی اثر می‌گذارد. در حقیقت، بررسی‌های گوناگون حاکی از آن است که چنانچه نیاز به عزت نفس ارضاء نشود، نیازهای گسترده‌تری نظیر نیاز به آفریدن، پیشرفت، درک و شناسایی استعدادهای بالقوه محدود می‌ماند (۱). بین رضایت از زندگی و عزت نفس هم‌خوانی وجود دارد؛ به طوری که اگر خودپنداره ما با تجربه‌های زندگی تطابق داشته باشد، از رضایت زندگی و به‌طور کلی از عزت نفس بالا برخوردار خواهیم بود. عزت نفس به این

معنا است که ما در مجموع چگونه خود را ارزیابی کنیم یا چه احساسی در خود داریم. عزت نفس یک کلید حیاتی برای موفقیت در هر قدمی از زندگی است. افراد دارای عزت نفس بالا بیشتر مورد توجه قرار می‌گیرند و راحت‌تر از دیگران به اهداف خود دست پیدا می‌کنند. در مقابل افراد با عزت نفس پایین، اغلب در پایان کار بازنده هستند؛ چون عزت نفس، فرد را از اضطراب محافظت می‌کند. نیاز به احساس ارزش و عزت نفس برای تعادل روانی و تکامل وجود فرد در شرایط اجتماعی بسیار ضروری است (۳). یافته‌های پژوهشی نشان داد که عزت نفس پایین منجر به احساس شکست، عدم رضایت از نقش خود در جامعه می‌شود (۴). نتایج پژوهشی در ارتباط با بررسی هوش معنوی تعدادی از جوانان مقیم در یک شهر مذهبی در استرالیا حاکی از آن است که هوش معنوی در بالا بردن عزت نفس، رضایت و خوشنودی از زندگی و ایجاد احساس هدفمندی در زندگی تأثیر بسزایی دارد (۵). در مطالعه‌ای دیگر، تأثیر معنویت بر سلامتی افراد مورد بررسی قرار گرفت و مشخص شد که معنویت در ارتباط با کاهش بیماری و عمر طولانی بسیار مهم می‌باشد (۶). در تحقیقات به‌عمل آمده نشان داده شد که رابطه‌ی مثبتی بین هوش معنوی و سلامت روان وجود دارد و سلامت روان از مؤلفه‌های مهم رضایت از زندگی می‌باشد (۷). در مطالعه‌ای مشاهده شد که کارکنان با هوش معنوی بالا، در محیط کاری خود عملکرد بهتری داشتند و از زندگی راضی بودند (۸،۹). نتیجه پژوهشی دیگر نشان داد که مذهبی بودن با رضایت از زندگی رابطه دارد و افراد مذهبی در اقوام خود شادتر هستند (۱۰). هوش معنوی می‌تواند رضایت از زندگی را پیش‌بینی کند؛ به طوری که در پژوهشی، رابطه مثبت و معنی‌داری بین هوش معنوی با رضایت زندگی به‌دست آمد (۱۱). بررسی هوش معنوی و مذهبی بودن از این جهت اهمیت دارد که امروزه بیش از پیش، مردم به معنویت و مسائل معنوی توجه دارند و از طرفی بی‌توجهی به رضایت از زندگی منجر به بروز مشکلات

آلفای کرونباخ $0/83$ و با روش بازآزمایی $0/69$ به دست آمد (۱۶-۱۳). پرسشنامه عزت نفس از تعداد سؤالاتی همسو تشکیل شده است که تعداد آن‌ها ۲۰ مورد می‌باشد. تمامی سؤالات این پرسشنامه دارای مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای است که به ترتیب شامل: ۱- همیشه ۲- اغلب ۳- بعضی اوقات ۴- هر از گاهی ۵- هرگز، می‌باشد که به صورت ۱ تا ۵ نمره‌دهی شده است و از سؤال ۱ تا ۱۰ در جهت موافق و ۱۱ تا ۲۰ در جهت مخالف نمره‌گذاری می‌شود. پایین‌ترین نمره آن می‌تواند ۲۰ و بالاترین نمره آن ۱۰۰ می‌باشد. در این پرسشنامه طیف نمره ۴۰ تا ۶۰، نمره متوسط؛ یعنی با عزت نفس میانه است. روایی این پرسشنامه از طریق نظرسنجی از مشاورین و اساتید دانشگاه مورد تأیید قرار گرفته است و با همبسته کردن با آزمون‌های مشابه، $0/74$ برآورد کرده‌اند. در بررسی جامع در زمینه توسعه مقیاس اندازه‌گیری عزت نفس، میزان روایی و پایایی این پرسشنامه مورد تأیید قرار گرفته است که پایایی آن، $0/76$ محاسبه شد (۱۷). پرسشنامه هوش معنوی: این پرسشنامه شامل ۲۹ سؤال می‌باشد که هنجاریابی شده است. پایایی پرسشنامه به وسیله آلفای کرونباخ $0/89$ به دست آمد. برای بررسی روایی علاوه بر محتوای صوری که سؤال‌ها از نظر متخصصان تأیید شد، از تحلیل عاملی نیز استفاده شد و همبستگی کلیه سؤال‌ها، بالای $0/3$ بود (۱۸). لازم به ذکر است که فرم رضایت‌نامه در ابتدا توسط شرکت‌کننده‌ها تکمیل گشت و به آن‌ها در رابطه با محرمانه ماندن اطلاعات اطمینان داده شده است. پس از جمع‌آوری اطلاعات، داده‌ها توسط نرم‌افزار SPSS 19 مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت و از آزمون همبستگی پیرسون، تحلیل رگرسیون چند متغیری و آزمون t مستقل استفاده شد..

یافته‌ها

از کل ۲۵۰ نمونه مورد مطالعه، اکثریت دانشجویان پسر (۵۷/۸)، مجرد (۷۱/۲)، در بازه سنی ۲۷ تا ۳۰ سال و از خانواده ۲ تا ۳ فرزندی بودند. همچنین اکثریت دانشجویان

جسمی و روحی می‌شود؛ در حالی که رضایت از زندگی منجر به رضایت از جنبه‌های اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و فرهنگی و در نتیجه افزایش شرکت در فعالیت‌های اجتماعی و همگرایی می‌شود (۱۲). با توجه به اهمیت هوش معنوی و عزت نفس در عرصه زندگی و رضایت از آن، محقق درصدد پاسخگویی به این سؤال می‌باشد که آیا هوش معنوی و عزت نفس، پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی است؟

مواد و روش‌ها

این پژوهش از نوع توصیفی با رویکرد مقطعی بود که به روش همبستگی انجام شد. جامعه آماری مورد بررسی به تعداد ۲۵۰ نفر و شامل تمام دانشجویان مشغول به تحصیل مقطع کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی واحد رودهن جدیدالورود سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳ بودند که به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شدند. معیار ورود به مطالعه شامل: سن بالای ۲۵ سال، ورودی جدید سال تحصیلی ۱۳۹۲-۱۳۹۳، تمایل به شرکت در مطالعه، نداشتن بیماری روانی و جسمی بود. جمع‌آوری داده‌ها با کمک پرسشنامه رضایت از زندگی صورت گرفت. این مقیاس، یک ابزار خودگزارشی می‌باشد که از پنج عبارت تشکیل شده است که این عبارات، مؤلفه شناختی بهزیستی را اندازه‌گیری می‌کند. مقیاس رضایت از زندگی در سال ۱۹۹۸ در یک مطالعه بین فرهنگی به زبان‌های آلمانی، اسپانیایی و ژاپنی ترجمه گشت. این پرسشنامه بر پایه‌ی مقیاس هفت مرتبه‌ای لیکرت تنظیم شده است؛ بدین صورت که پاسخ کاملاً مخالف نمره ۱ و پاسخ کاملاً موافق نمره ۷ می‌گیرد. نمرات بالا نشان‌دهنده رضایت از زندگی بیشتر در فرد است. در نمره‌گذاری این پرسشنامه، امتیاز کلی از جمع نمره‌های تمام گویه‌ها به دست می‌آید که به این ترتیب کمینه آن ۵ و بیشینه آن ۳۵ خواهد بود. در پژوهشی که به منظور بررسی روایی این مقیاس در ایران انجام گرفت، برای هنجاریابی و اعتبار مقیاس رضایت از زندگی، آن را بر روی ۱۰۹ دانشجویان اجرا کردند. پایایی این آزمون با استفاده از روش

جدول ۱: ضرایب همبستگی چندگانه هوش معنوی و عزت نفس با رضایت از زندگی دانشجویان

احتمال P (برای خطی بودن رگرسیون)	نسبت F (خطی بودن رگرسیون)	ضریب تعیین (R ²)	همبستگی چندگانه MR		
P=۰/۰۰۱	F=۳۴/۱۰**	R ² =۰/۲۱۶	R=۰/۴۶۵		
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	B	Beta	T	Sig(p)
رضایت از زندگی	هوش معنوی	-۰/۴۱۷	-۰/۴۱۲	۱۰/۱۴**	۰/۰۰۱
	عزت نفس	-۰/۲۴۶	-۰/۲۵۷	-۴/۵۴**	۰/۰۰۱

جدول ۲: ضرایب همبستگی چندگانه هوش معنوی و عزت نفس با رضایت از زندگی دانشجویان با روش مرحله‌ای (stepwise)

ب: stepwise شاخص‌های آماری		همبستگی		نسبت F احتمال		ضریب تعیین		ضریب رگرسیون (β)	
متغیر ملاک	متغیرهای پیش‌بین	چندگانه MR	RS	P	B	Beta	T	Sig(P)	
گام اول	استاندارد (ثابت)	۰/۳۸۸	۰/۱۵۱	F=۴۴/۰۶۹**	۶۸/۵۱	—	۹/۳۲**	۰/۰۰۱	
رضایت از زندگی	گام اول	۰/۴۶۵	۰/۲۱۶	F=۳۴/۱۰**	۹۹/۱۴	—	۱۰/۱۴**	۰/۰۰۱	
	گام دوم	۰/۲۴۶	۰/۲۱۶	P=۰/۰۰۱	-۰/۴۱۷	-۰/۴۱۲	-۷/۲۸**	۰/۰۰۱	
	عزت نفس	-۰/۲۴۶	-۰/۲۵۷	P=۰/۰۰۱	-۴/۵۴**	-۰/۲۵۷	-۴/۵۴**	۰/۰۰۱	

در سطح ۰/۰۰۱ معنادار می‌باشند.

بحث

هدف از مطالعه حاضر، پیش‌بینی رضایت از زندگی براساس هوش معنوی و عزت نفس است. در این مطالعه دو سؤال فرعی و یک سؤال اصلی وجود دارد که محقق به دنبال پاسخگویی آن بود. سؤال اول، «آیا هوش معنوی پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی است؟» می‌باشد. یافته‌های این پژوهش نشان داد که هوش معنوی تا حدودی پیش‌بینی‌کننده رضایت از زندگی است. با وجود تفاوت‌های فرهنگی و بافت جغرافیایی، نتیجه این مطالعه با یافته‌های پژوهشی Brillhart (۲۰۰۵) و Okulicz و همکاران (۲۰۰۹) همسو می‌باشد (۱۰، ۱۱). سؤال دوم «آیا عزت نفس پیش‌بین‌کننده رضایت از زندگی است؟» بود که پاسخ مثبت گزارش شد. نتیجه مطالعه حاضر با نتیجه پژوهش McNulty (۲۰۰۳) هماهنگ است (۴). از میان هوش معنوی و عزت نفس به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین‌کننده زندگی، متغیر هوش معنوی بیشتر از عزت نفس پیش‌بین‌کننده رضایت از زندگی می‌باشد. نتایج پژوهشی در ارتباط با بررسی هوش معنوی تعدادی از جوانان مقیم در یک شهر مذهبی در استرالیا حاکی از آن است که هوش معنوی در بالا بردن عزت نفس، رضایت و خشنودی از زندگی و ایجاد احساس هدفمندی در زندگی تأثیر بسزایی

به‌جز شغل دانشجویی، شغل دیگری نداشتند (۷۵/۲).

همان‌طور که در جدول ۱ نشان داده شده است، طبق نتایج حاصل از تحلیل رگرسیون، ضریب همبستگی چند متغیری برای ترکیب خطی هوش معنوی و عزت نفس با رضایت از زندگی دانشجویان برابر با ۰/۴۶۵ و ۰/۲۱۶ می‌باشد که در سطح ۰/۰۱ معنادار است؛ بنابراین فرضیه پژوهش تأیید می‌گردد.

با توجه به مقدار ضریب تعیین، مشخص شده است که ۲۲ درصد واریانس رضایت از زندگی دانشجویان، توسط متغیرهای پیش‌بین (هوش معنوی و عزت نفس) قابل تبیین می‌شود.

از میان هوش معنوی و عزت نفس به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین، متغیر هوش معنوی با مقدار $t=-۷/۲۸$ و $P=۰/۰۰۱$ و متغیر عزت نفس با مقدار $t=-۴/۵۴$ و سطح معناداری $P=۰/۰۰۱$ ، در سطح ۰/۰۵ معنی‌دار می‌باشند.

همان‌طور که در جدول ۲ نشان داده شده است، با توجه به رگرسیون مرحله‌ای (Stepwise)، از میان متغیرهای هوش معنوی و عزت نفس به‌عنوان متغیرهای پیش‌بین، متغیر هوش معنوی با مقدار $t=-۶/۶۳$ و سطح معناداری $P=۰/۰۰۱$ (در گام اول)، متغیر عزت نفس با مقدار $t=-۴/۵۴$ و سطح معناداری $P=۰/۰۰۱$ (در گام دوم)،

نیازهای روانی اساسی انسان‌ها، عزت نفس است. بررسی‌ها نشان داده است، افرادی که عزت نفس بیشتری دارند، دیدگاه بهتری از زندگی خود دارند. عزت نفس در تمامی سطوح زندگی انسان‌ها مؤثر است. بین عزت نفس و رضایت از زندگی ارتباط تنگاتنگی وجود دارد و بر یکدیگر اثرگذار هستند. عزت نفس نقش کلیدی برای موفقیت هر قدم زندگی دارد. بررسی‌ها نشان داده است که هوش معنوی در بالا بردن عزت نفس، رضایت و خشنودی از زندگی و ایجاد احساس هدفمندی در زندگی تأثیر بسزایی دارد. تلفیق هوش معنوی و عزت نفس می‌تواند نقش سازنده‌ای در زندگی و شخصیت افراد داشته باشد.

محدودیت

از محدودیت‌های پژوهش حاضر این است که مطالعه از یک دانشگاه و بافت فرهنگی و جغرافیایی و از دانشجویان جدیدالورد نمونه‌برداری صورت گرفته است.

تشکر و قدردانی

نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از معاونت محترم فناوری و تحقیقات دانشگاه آزاد رودهن، دانشجویان عزیز و تمام شرکت‌کنندگان که در این تحقیق یاری نمودند، تشکر و قدردانی به‌عمل آورند.

حمایت مالی

این مقاله حمایت مالی نشده است.

ملاحظات اخلاقی

کلید موازین اخلاقی در این مقاله لحاظ شده است.

تضاد منافع

تضاد منافی در مقاله حاضر، وجود ندارد.

پیشنهادات

انجام مطالعه بعدی در سطح استان، همراه با حجم نمونه بزرگتری پیشنهاد می‌شود.

دارد (۵). در این رابطه Erich Fromm، دین را نیاز به پرستش و خدا را جلوه‌ای از نیاز انسان به کمال، گریز از یک حالت دوگانگی و رسیدن به وحدت و تعادل می‌داند. Fromm معتقد است که با ایمان زیستن به معنای ثمربخش زندگی کردن می‌باشد. به نظر او ایمان، دین‌مدار و سازنده است؛ یعنی خاصیت باروری دارد. با توجه به اینکه داشتن نگاه معنوی به زندگی، می‌تواند بر خوش‌بینی و سطح رضایت از زندگی افراد اثر داشته باشد، می‌توان گفت یافته پیشین، نتیجه تحقیق حاضر را تأیید کرده است و در واقع یافته‌های این تحقیق، همسو با نظر Erich Fromm می‌باشد (۱۹). سؤال سوم «آیا هوش معنوی و عزت نفس پیش‌بین‌کننده رضایت از زندگی است؟». نتایج به‌دست آمده از این پژوهش، نشان داد که موارد فوق سهم معنی‌داری در پیش‌بینی رضایت از زندگی دارد. با توجه به بررسی رابطه معنویت و رضایت از زندگی زنان آفریقایی-آمریکایی، زنان مذهبی به‌طور معنی‌داری از زندگی خود رضایت داشتند و معنویت به‌عنوان متغیری بود که نمونه‌های فوق با وجود سن، درآمد و سطح تحصیلات، نقش مهمی در احساس رضایت آن‌ها از زندگی داشت (۲۰). در پژوهش دیگری به‌منظور مقایسه درک از خدا و رضایت از زندگی در بین زنان خواهان طلاق و غیرطلاق مشخص شد که بین درک از خدا و رضایت از زندگی، رابطه معنی‌داری وجود دارد (۲۱). در تحقیق دیگری مشاهده شد که عزت نفس پایین منجر به احساس شکست و عدم رضایت از زندگی می‌شود و عزت نفس بالا رضایت از زندگی را به‌دنبال دارد (۴). با توجه به این یافته‌ها در مورد هوش معنوی و اثرات آن، تلفیق هوش معنوی و عزت نفس می‌تواند نقشی سازنده در زندگی و شخصیت افراد داشته باشد.

نتیجه‌گیری

در جامعه مدرن و پیچیده امروز، مسأله رضایت از زندگی از مقوله‌های مهم محسوب می‌شود. هر شخص می‌تواند تمام حوزه‌های مهم زندگی خود را ارزیابی کند، یک برداشت کلی از زندگی خود به‌دست آورد و به‌دنبال آن رضایت یا نارضایتی از زندگی خود کسب کند. یکی از

References

1. Askari S, Kahrizi S, Kahrizi M. The role of self-efficacy and life satisfaction in predicting academic performance in third grade students in Kermanshah. *Journal of School Psychology*. 2012; 3(2):107-18 (Persian).
2. Zaki MA. Quality of life and its relationship with self-esteem in male and female students of Isfahan University. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2008; 13(4):416-9 (Persian).
3. Shamloo S. *Schools theory in personality psychology*. 9th ed. Tehran: Publications Roshd; 2008 (Persian).
4. McNulty MA. Dyslexia and the life course. *Journal of Learning Disabilities*. 2003; 36(4):363-81.
5. Vaughan F. What is spiritual intelligence? *Journal of Humanistic Psychology*. 2002; 42(2):16-33.
6. Zohar D. *Spiritual intelligence: the ultimate intelligence*. New York: Bloomsbury Publishing; 2010.
7. Sternberg RJ. *Cognitive Psychology*. Boston: Wadsworth Cengage Learning; 2009. P. 42.
8. Moreira-Almeida A, Lotufo Neto F, Koenig HG. Religiousness and mental health: a review. *Revista brasileira de psiquiatria*. 2006; 28(3):242-50.
9. Ghobari Banab B, Salimi M, Soleymani L, Noori Moghadam S. Spiritual intelligence. *Innovate Religious Ideas*. 2007; 3(10):125-47 (Persian).
10. Okulicz-Kozaryn A. *Religiosity and life satisfaction. A multilevel investigation across nations*. Cambridge: Institute for Quantitative Social Science, Harvard University; 2009.
11. Brillhart B. A study of spirituality and life satisfaction among persons with spinal cord injury. *Rehabilitation Nursing*. 2005; 30(1):31-4.
12. Gilman R, Ashby JS, Sverko D, Florell D, Varjas K. The relationship between perfectionism and multidimensional life satisfaction among Croatian and American youth. *Personality and Individual Differences*. 2005; 39(1):155-66.
13. Naderi F, Asgari P, Roushani KH. The relationship between spiritual intelligence, emotional intelligence and life satisfaction among senile in Ahwaz city. *Journal of Social Psychology*. 2010; 5(13):127-38 (Persian).
14. Bayani AA, Mohammad Koochekya A, Bayani A. Reliability and validity of Ryff's psychological well-being scales. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*. 2008; 14(2):146-51 (Persian).
15. Saremi M. The effect of parental abuse, self-esteem and secondary school students in Ilam city. [Master's Thesis]. Tehran, Iran: Clinical Psychology, University of Science and Research; 2006 (Persian).
16. Heatherton TF, Polivy J. Development and validation of a scale for measuring state self-esteem. *Journal of Personality and Social Psychology*. 1991; 60(6):895.
17. Abdollahzade H. *The structure and normalization of spiritual intelligence questionnaire*. Tehran: Psychometric Publication; 2008 (Persian).
18. Abdollahzadeh H, Keshmiri M, ArabAhmadi F. *Spiritual intelligence scale*. Tehran: Azmonyar Pouya; 2011 (Persian).
19. James W. *Religion and psychology*. Trans: Cain D. Tehran: Dar Publishing; 2010 (Persian).
20. Starks SH, Hughey AW. African American women at midlife: the relationship between spirituality and life satisfaction. *Affilia*. 2003; 18(2):133-47.
21. Feizabadi S, Khosravi Z. Comparison of the concept of God and life satisfaction in divorcing and non-divorcing couples in Kashan. *Journal of Reaserch on Religion & Health*. 2009; 4(2):1-12 (Persian).